

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องการสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์: ฉุยฉายธนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างสร้ง ออกแบบ และเผยแพร่ การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี ซึ่งอยู่ในรูปแบบของงานวิจัยเชิงสร้างสร้ง โดยใช้แนวคิดในการสร้างสร้งทางด้านนาฏศิลป์ไทย ร่วมกับการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย และการปฏิบัติการ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ แล้วนำมาสร้างสร้งการแสดงนาฏศิลป์ไทยตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสร้งนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ในการแสดงชุด ฉุยฉายธนบุรี มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างสร้งตามแนวความคิดของการเชิดชู มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สถาบันอันทรงเกียรติที่เป็นแหล่งเรียนรู้ 2) นักแสดงที่มีทักษะและความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยและการสื่อสารอารมณ์ในการแสดง 3) การออกแบบเนื้อร้องและทำนองเพลง โดยการแต่งเนื้อร้องขึ้นใหม่แต่ยังคงรูปแบบฉันทลักษณ์ และการบรรเลงดนตรีตามลักษณะฉุยฉายแบบเดิม 4) การออกแบบกระบวน ท่ารำให้ท่าหลักและท่าเชื่อมตามรูปแบบนาฏศิลป์ไทย โดยนำมาเรียงร้อยกระบวนท่าใหม่ให้สอดคล้องกับความหมายของเนื้อร้อง 5) การออกแบบเครื่องแต่งกายแบบ นาฏศิลป์ไทย โดยใช้โทนสีของเครื่องแต่งกายจากสีประจำมหาวิทยาลัย ได้แก่ สีเหลือง และสีขาว มาใช้เป็นโทนสีหลักในการออกแบบสีเครื่องแต่งกาย 6) การออกแบบพื้นที่ เวทีการแสดง เน้นความสมดุลโดยใช้จุดกึ่งกลางเวทีเป็นแกนแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้ในด้านแนวคิดของการสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์: ฉุยฉาย ธนบุรีที่ปรากฏภายหลังการสร้างสร้งผลงานแล้ว พบว่ามีบางประการ ได้แก่ การคำนึงถึงท่าที่แสดงถึงสัญลักษณ์ และสะท้อนความหมายเพื่อการเชิดชูสถาบัน โดยผลจาก การวิจัยเชิงสร้างสร้งนี้ ได้นำมาซึ่งการแสดงชุด ฉุยฉายธนบุรี อันจะเป็นแนวทางหนึ่งของการสร้างสร้งนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ต่อไป

คำสำคัญ: การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทย/ นาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์/ ฉุยฉาย

Abstract

A research article in the subject of the Creativity of Conservative Thai Dance: Chui Chai Dhonburi is aimed to stipulate the concept idea of creating, designing and publicizing the showing of Conservative Thai Dance: Chui Chai Dhonburi which is in form of the creative research by using the Thai Dance creative concept in association with the interview of the qualified person in the field of Thai Dancing Art and the practice as well as bringing all information to do an analysis and then a creativity of Thai Dance showing respectively.

The result of research is found that the Creativity of Conservative Thai Dance in the showing set of Chui Chai Dhonburi contains 6 compositions, i.e. 1) the creativity under the concept of glorification of Dhonburi Rajabhat University, a honorable institute where is a source of learning, 2) the actors and actresses who are skillful and capable of Thai Dance and have the emotional communication in the showing, 3) designing the lyric and melody of the song by composing a new lyric but it still remains in form of prosody and making of the music as per the characteristic of full Chui Chai, 4) designing the dancing posture to use the main posture and linked posture as per the form of Thai Dance by bringing them to arrange for the new posture to be corresponding to the meaning of the lyric, 5) designing the costume in form of Thai Dance by using the colored tone of costume from the color of the University, i.e. yellow and white to be the main colored tone in designing the color of costume, 6) designing the spaces of showing stage is emphasized on a balance by using the middle point of the stage as a core to divide the spaces into various parts. In addition, on the concept of the Creativity of Conservative Thai Dance: Chui Chai Dhonburi appeared after the creativity of workpiece, it is found that there are some the following aspects: regarding the dancing posture signifies the symbol and reflects the meaning for glorification of the institute. The result of the creative research is acquired of the showing set of Chui Chai Dhonburi which will be a way of the Creativity of Conservative Thai Dance further.

Keywords: The creativity of Thai Dance/ Conservative Thai Dance/ Chui Chai

* อาจารย์ สาขาวิชานาฏศิลป์และการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, nan_na10@hotmail.com

บทนำ

การรำ “ฉุยฉาย” เป็นการแสดงที่มีแบบแผนมาแต่โบราณ โดยมีปี่พาทย์บรรเลงเพลงออกด้วยเพลงร่ำ ร้องเพลงฉุยฉายและเพลงแม่ศรี แล้วปี่พาทย์บรรเลงเพลงเข้าด้วยเพลงเร็ว – ลา อันเป็นแบบแผนของการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงฉุยฉาย และยังถือได้ว่าการรำ “ฉุยฉาย” เป็นการรำเพื่ออวดฝีมือของผู้แสดง มีกระบวนท่าร่างทรงมา เครื่องแต่งกาย บทร้อง ทำนองเพลงและดนตรีที่ไพเราะตามขนบจารีตและแบบแผนของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ อาทิ วิมลศรี อุปรมย์ อธิบายว่า “ฉุยฉาย คือ ประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทยชุดหนึ่ง ที่มีลีลาเยื้องกราย มักใช้ในการรำเดี่ยว การรำยรำแสดงถึงอุปนิสัยของตัวละครโดยเน้นลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะอย่าง ฉะนั้นบทร้องในการแสดงประเภทฉุยฉายจึงมักพรรณนาถึงหน้าตา ท่าทาง และการแต่งองค์ทรงเครื่องที่ค่อนข้างละเมียดละไมสวยงาม”¹ ซึ่งการรำฉุยฉายจะปรากฏอยู่ในบทบาทของพระเอก นางเอก หรือตัวเอกของเรื่องในการแสดงโขน ละคร เพื่อ บ่งบอกเอกลักษณ์ของตัวละคร บอกความภาคภูมิใจในความสง่างาม ความงดงามของตัวละคร หรือบอกความงามของตัวละครที่เปล่งกาย หรือแต่งกาย ทำให้มีรูปลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวละครนั้น ๆ ดังนั้น การรำฉุยฉายจึงเป็นวิธีการ หรือเป็นขนบนิยมในการสื่อเรื่องราวบ่งบอกอัตลักษณ์ของตัวละครที่สืบทอดกันมาจนกลายเป็นแบบแผนนาฏศิลป์ไทย มีปรากฏอยู่ในการแสดงโขน ละคร อาทิ โขน เรื่อง รามเกียรติ์ การแสดงชุด ฉุยฉายอินทรีชิต ฉุยฉายเบญจกาย ฉุยฉายนางนารายณ์ ละครนอก เรื่องพระอภัยมณี การแสดงชุด ฉุยฉายผีเสื้อสมุทร

นอกจากการแสดงในรูปแบบฉุยฉายที่ปรากฏในโขน ละคร การแสดงในรูปแบบฉุยฉายยังปรากฏในงานการแสดงต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น การแสดงฉุยฉายสำหรับรำเบิกโรงประกอบการแสดง การแสดงฉุยฉายสำหรับรำอวยพรในงานเฉพาะกิจ การแสดงฉุยฉายสำหรับรำเป็นชุดเอกลักษณ์ของสถาบัน โดยจุดมุ่งหมายของการรำฉุยฉายมีหลายประการ อาทิ เพื่อบ่งบอกความสำคัญ ข้อมูลความเป็นมา เอกลักษณ์และบริบทโดยรวมของงานหรือสถาบันนั้น ๆ เพื่อเป็นการนำความสุขสวัสดิมงคลมาสู่ผู้ชมและผู้แสดง

การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี เป็นการสร้างสรรค์การแสดงฉุยฉายสำหรับรำเป็นชุดเอกลักษณ์ของสถาบัน เพื่อทำให้เห็นถึงเอกลักษณ์และความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เชิดชูสถาบันอันทรงเกียรติที่เป็นแหล่งเรียนรู้ และผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคมให้สมกับค่านิยมของคำว่า “ราชภัฏ” ที่มีความหมายว่า “คนของพระราชฯ...ข้าของแผ่นดิน” อีกทั้งยังเป็นการสร้างความภูมิใจและเน้นให้นักศึกษาตระหนักถึงการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเล่าเรียนไปพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี จึงเป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยบนพื้นฐานของเหตุผลรวมกับความคิดสร้างสรรค์ อันก่อให้เกิดการแสดงชุดใหม่ที่ยังคงรักษามโนทัศน์ในการแสดง โดยยึดหลักในการตระหนักคุณค่าของงานด้านศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนเคารพศิลปะการแสดงแห่งภูมิปัญญาของบรมครูทางด้านนาฏศิลป์ไทย ซึ่งจะเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทยควบคู่กันไปได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

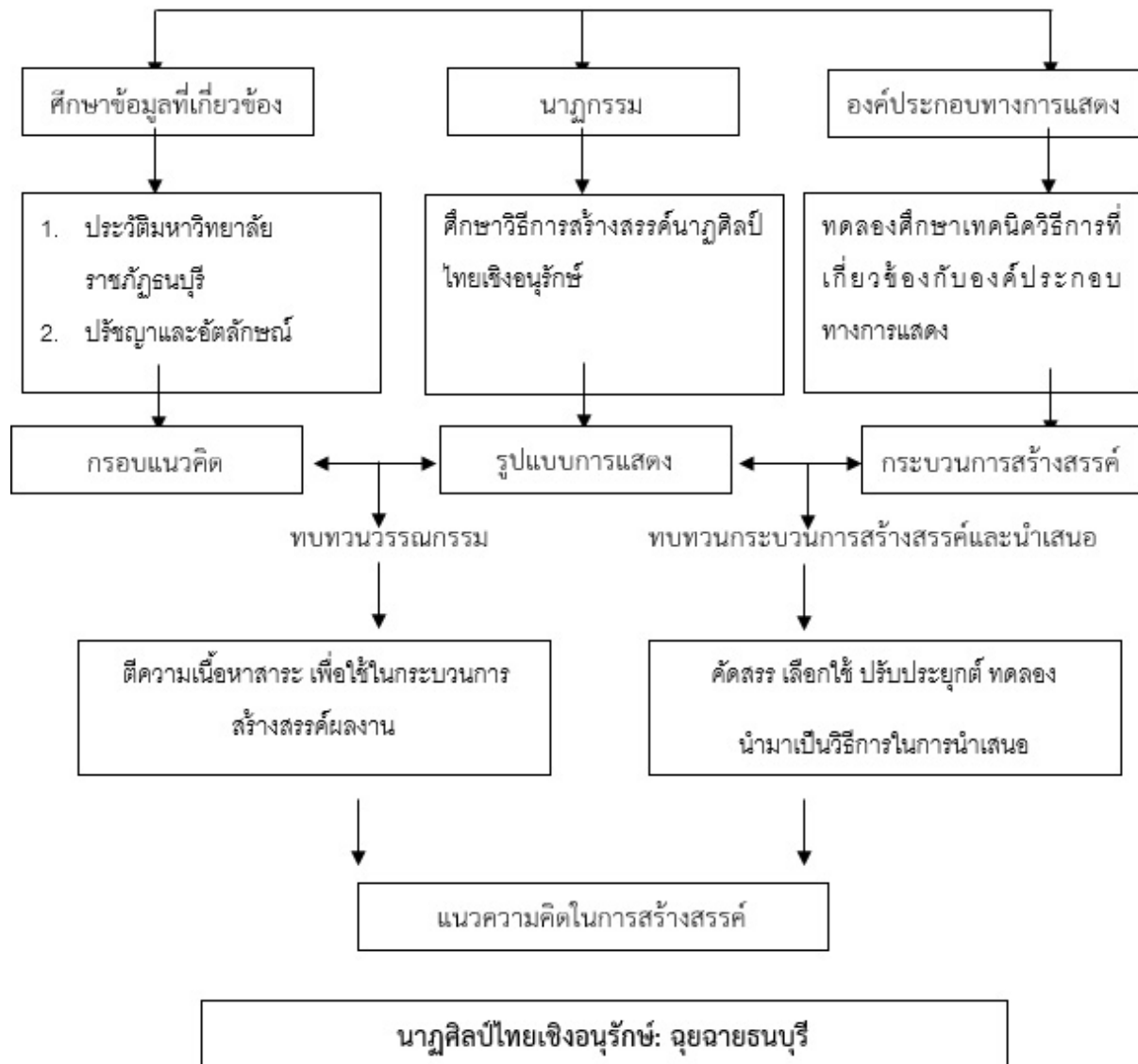
งานสร้างสรรค์เชิงวิชาการ เรื่อง “การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์: ฉุยฉายธนบุรี” นี้เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เพื่อหาแนวคิดในการสร้างงานการแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ และออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดง “ฉุยฉายธนบุรี” รวมทั้งเลือกสรรองค์ประกอบต่าง ๆ โดยแบ่งวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี
2. เพื่อสร้างชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี
3. เพื่อเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี

1. วิมลศรี อุปรมย์, นาฏกรรมและการละคร (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 61.

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย “การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี”

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วออกแบบการแสดงเพื่อนำเสนอเป็นงานวิจัยต่อไป โดยมีการเผยแพร่การแสดงในงานเทศกาลพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ประจำปี พ.ศ. 2560 ในวันที่ 27 ธันวาคม 2560 ณ เวทีกลาง ถนนลาดหญ้า เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และในโครงการเสวนาวิชาการแนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ของสาขาวิชาการละคร (นาฏยศาสตร์ไทย) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันที่ 5 เมษายน 2561

ผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี” เพื่อหาแนวคิดและรูปแบบที่นำมาสู่การสร้างสร้งสรรค์ชุดการแสดง ผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1) รูปแบบการแสดงประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

1.1) การสร้างสร้งตามแนวความคิด

การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์ : ฉุยฉายธนบุรี เป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสร้งสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยบนพื้นฐานของเหตุผล รวมกับความคิดสร้างสร้งสรรค์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเอกลักษณ์และความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีที่มีมาอย่างยาวนานในการบริการวิชาการแก่สังคม อารงศิลปวัฒนธรรม เชื่อมโยงการวิจัยสู่การพัฒนาท้องถิ่นให้มั่นคงอย่างยั่งยืน สัมกับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และการยึดมั่นในอุดมการณ์ของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม โดยมีศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี คือ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช กษัตริย์ผู้กอบกู้เอกราชจากพม่า และสถาปนากรุงธนบุรีเป็นเมืองหลวง เพื่อนำมาสร้างสร้งเป็นผลงานทางด้านนาฏศิลป์ควบคู่กับการอนุรักษ์ขนบจารีตทางการแสดงนาฏศิลป์ไทยเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตที่มีทั้งความรู้ ความสามารถทั้งในด้านวิชาชีพ และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการเคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย

1.2) นักแสดง

การคัดเลือกนักแสดงสำหรับงานวิจัยสร้างสร้งนี้ มีการเลือกใช้นักแสดงที่มีพื้นฐานทักษะการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นอันดับแรก รวมทั้งมีการสื่อสารอารมณ์ในการแสดงที่ดี เนื่องจากนักแสดงเป็นสื่อกลางที่จะถ่ายทอดความงามของกระบวนท่ารำ และสื่อความหมายแก่ผู้ชม ในงานวิจัยสร้างสร้งนี้ จึงทำให้ต้องการนักแสดงที่มีทักษะใกล้เคียงกันและเน้นการเคลื่อนไหวที่พร้อมเพรียง ผู้วิจัยได้นำเสนอการใช้นักแสดงหญิงจำนวน 8 คน ที่มีรูปร่างขนาดเท่า ๆ กัน เพราะจะทำให้สะดวกในการแปรแถว และเกิดความสวยงาม มีหน้าตางดงามตามลักษณะของตัวนางที่มีใบหน้านากลมแป้น หรือรูปไข่ อีกทั้งยังพิจารณาในเรื่องของการมีระเบียบวินัย ความตรงต่อเวลา และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน

ภาพที่ 1: นักแสดงชุด ฉุยฉายธนบุรี
ที่มา: ผู้วิจัย

1.3) การออกแบบเนื้อร้องและทำนองเพลง

ผู้วิจัยได้ยึดหลักการออกแบบทำนองเพลงตามรูปแบบฉุยฉายแบบเต็มตามที่มีมาแต่โบราณ ใช้วงดนตรีปี่พาทย์เครื่องห้าในการบรรเลง เริ่มต้นด้วยทำนองเพลงที่ใช้ในการเปิดตัวของนักแสดง คือ ปี่พาทย์บรรเลงเพลงร่ำ แล้วร้องเพลงฉุยฉาย 2 บท จากนั้นร้องเพลงแม่ศรี 2 บท และจบลงด้วยปี่พาทย์บรรเลงเพลงเร็ว-ลา โดยมีการแต่งเนื้อร้องขึ้นใหม่ที่บ่งบอกถึงลักษณะของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สืประจํามหาวิทยาลัย การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การเคารพเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา และการเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ไทย โดยมีศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญของชาวมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี คือ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตลอดจนการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีออกไปรับใช้สังคม มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่น และการขึ้นชมบัณฑิตที่มีความเพียรมานะพยายามในการศึกษาหาความรู้สมกับคำว่า “คนของพระราชา ข้าของแผ่นดิน” ดังนี้

ปี่พาทย์ทำเพลงรํา ร้องเพลงฉุยฉาย

ฉุยฉายเอ๋ย
ผุดผาดผิวพรรณพักรุดจันทน์รวล
เจ้าเข้าศึกษาสถาบันทรงค่า
ราชภัฏธนบุรี
เลือดขาวเหลืองใสสะอาด
พระเจ้าธนบุรีเป็นฉัตรชัย

แม่น้อยเอวบางร่างสราญสมส่วน
ยามยิ้มแย้มชวนช่างงามยามพิศ
ราชภัฏงามสง่านวิทยาให้ก้าวไกล
จรรโลงศิลป์นำวิถีเจริญวัฒนธรรม
ธำรงรัฐนบศาสน์เทิดราชวงศ์ไทย
ศูนย์รวมจิตใจได้ร่มใบพิภพจัน

ร้องเพลงแม่ศรี

แม่ศรีเอ๋ย
สร้างนักปราชญ์เมธี
เพื่อนำการศึกษา
ท้องถิ่นไทยสำคัญ
ชื่นชมเอ๋ย
ผู้อดทนบันบาก
คนของพระราชา
สมสมญาลือระบิล

แม่ศรีธนบุรี
ให้เป็นศรีสถาบัน
ไปพัฒนาสร้างสรรค์
นำชาติก้าวไกลเอ๋ย
ชื่นชมลูกเจ้าตาก
เรียนรู้ศาสตร์ศิลป์
ข้าของแผ่นดิน
ป็นราชภัฏเอ๋ย

ปี่พาทย์ทำเพลงเร็ว-ลา

1.4) การออกแบบกระบวนท่ารํา

การออกแบบกระบวนท่ารํา ผู้วิจัยออกแบบท่ารําโดยการตีบทตามความหมายของเนื้อร้อง โดยใช้ท่าหลักและท่าเชื่อมนำมาร้อยเรียงเป็นกระบวนท่าแบบนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับจินตนาการ และประสบการณ์ที่สั่งสมมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบนาฏศิลป์ไทยของอาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ ที่มีแนวคิดในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทย ได้แก่ การออกแบบลีลาท่ารําโดยใช้หลักการจินตนาการ ออกแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทยจากการนำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ประสบในชีวิตประจำวัน และจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทย และนำความประทับใจในรูปแบบเก่า ๆ นำมาร้อยเรียงกระบวนลีลา การร่ายรําใหม่ให้ดูสมจริงทันสมัยมากขึ้น² โดยการแสดงชุด ฉุยฉายธนบุรี มีการใช้ท่ารํามีอจีบล้อแก้วในลักษณะท่าทางต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2. ญุณนันท์ จันนิวงค์ และผุสดี หลิมสกุล, “การออกแบบลีลานาฏศิลป์ไทยของอาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2533” วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 1, ฉบับที่ 1 (มีนาคม – สิงหาคม 2557): 39.

ภาพที่ 2 ท่า “ราชภัญจามสง่า”

ที่มา: ผู้วิจัย

ท่า “ราชภัญจามสง่า” ในการรำชุด ฉุยฉายธนบุรี ผู้แสดงตำแหน่งซ้ายและตำแหน่งขวาใช้ท่ารำมือทั้งสองจีบหงายล่อแก้ว งอแขนข้างลำตัว แล้วพลิกมือตั้งจีบล่อแก้วระดับวงกลาง และผู้แสดงตำแหน่งกลางมือทั้งสองจีบล่อแก้วในท่า “พรหมสี่หน้า”

ภาพที่ 3 ท่า “ราชภัญธนบุรี”

ที่มา: ผู้วิจัย

ท่า “ราชภัญธนบุรี” ในการรำชุด ฉุยฉายธนบุรี ใช้ท่ารำมือซ้ายตั้งวงล่าง มือขวาหงายวง งอแขนข้างลำตัว แล้วเปลี่ยนเป็นมือซ้ายจีบล่อแก้วคว่ำแล้วสอดมือขึ้นตั้งระดังวงบัวบาน มือขวาหงายวง แล้วพลิกมือตั้งวงล่าง

ภาพที่ 4 ท่า “แม่ศรีธนบุรี”

ที่มา: ผู้วิจัย

ท่า “แม่ศรีธนบุรี” ในการรำชุด ฉุยฉายธนบุรี ใช้ท่ารำมือขวาดั้งวงบน มือซ้ายจับหางล้อแก้วระดับอก

1.5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยชุด ฉุยฉายธนบุรี โดยคำนึงถึงการสื่อถึงความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จึงเลือกการใช้โทนสีของเครื่องแต่งกายจากสีประจำมหาวิทยาลัย ได้แก่ สีเหลือง และสีขาว มาใช้เป็นโทนสีหลักในการจัดวางองค์ประกอบของสีเครื่องแต่งกายชุดตัวนาง โดยแต่งกายด้วยการห่มสไบขาวเดียวสีเหลืองและสีขาวซ้อนทับกัน และนุ่งผ้าหน้านางสีทอง สวมใส่เครื่องประดับทอง ทรงผมแสกกลางตั้งเกี้ยวยอด ใส่ท้ายซ่องและจอนหู

ภาพที่ 5 เครื่องแต่งกายการแสดงชุด ฉุยฉายธนบุรี ด้านหน้าและด้านหลัง

ที่มา: ผู้วิจัย

1.6) การออกแบบพื้นที่เวทีการแสดง

การออกแบบพื้นที่เวทีการแสดงใช้การแปรแถวที่หลากหลาย เนื่องจากใช้นักแสดงจำนวนมาก แต่ยังคงเน้นเรื่องความสมดุลเป็นหลักในการออกแบบการใช้พื้นที่เวทีในการแสดง โดยใช้กลางเวทีเป็นแกนแบ่งด้านซ้ายและด้านขวา ด้านหน้าและด้านหลัง นอกจากนี้การแปรแถวของนักแสดงยังมีการหมุนเวียนตำแหน่งของนักแสดงให้อยู่ในตำแหน่งด้านหน้าและด้านหลัง โดยใช้หลักการเคลื่อนที่เป็นลายเส้น และมีการสลับขึ้นหน้า-ลงหลัง สลับซ้าย-ขวา อย่างพร้อมเพรียงกัน

ภาพที่ 6: การแปรแถวโดยการใช้การเคลื่อนที่ด้วยท่ารำ โดยสามารถมองเห็นลักษณะของแถวแบบกลุ่มใหญ่ และลักษณะของแถวแบบกลุ่มเล็ก 2 กลุ่ม ได้นี้เนื้อเพลงเดียวกัน
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 7: การแปรแถวโดยการใช้การเคลื่อนที่แบบวิ่งไปตามเส้น ไม่ตัดผ่านหน้า โดยแถวเฉียงทางด้านซ้ายวิ่งเคลื่อนที่เป็นเส้นเดียวด้านหน้าเวที และกลุ่มด้านขวาจะวิ่งเคลื่อนที่ตามวงเป็นเส้นเดียวทางด้านหลังเวที
ที่มา: ผู้วิจัย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ในประเด็น “การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์: ฉุยฉายธนบุรี” เพื่อหากรอบแนวคิดในการแสดง ได้อาศัย 6 องค์ประกอบหลัก เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้งสร้งผลงาน ได้แก่ 1) แนวคิดการสร้างสร้ง 2) นักแสดง 3) การออกแบบเนื้อร้องและทำนองเพลง 4) การออกแบบกระบวนท่ารำ 5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย 6) การออกแบบพื้นที่เวทีการแสดง โดยใช้หลักของเหตุและผลในการเลือกสร้งแต่ละองค์ประกอบให้เกิดความสมบูรณ์ของการแสดง ยึดหลักรูปแบบการแสดงฉุยฉายที่มีมาแต่เดิมเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคิดและสร้งสร้งผลงาน ถ่ายทอดอัตลักษณ์ ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีผ่านการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ไทย จากการสร้งสร้งครั้งนี้มีหลักสำคัญในการวางกรอบแนวคิดของการแสดงและเลือกสร้งจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องสมบูรณ์ โดยมีหลักการของการสร้งสร้งกระบวนท่ารำจากการตีความหมายของเนื้อเพลง แล้วนำมาเรียงร้อยกระบวนท่าหลักและท่าเชื่อม แต่ด้วยกรอบของความเป็นแบบแผนในด้านของเนื้อร้องทำนองเพลงและท่ารำในบางท่า จึงทำให้การสร้งสร้งนี้เป็นการสร้งสร้งเชิงอนุรักษ์ที่ไม่ได้อาศัยเพียงจินตนาการและรสนิยมของผู้วิจัยได้ทั้งหมด

แต่ยังคงความงดงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย การสร้างสร้งที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์นี้ จึงเป็นการสร้างสร้งผลงานทางด้านนาฏศิลป์พร้อมกับการเคารพภูมิปัญญาของปรมาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ไว้ด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยการสร้างสร้ง “การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์: ฉุยฉายธนบุรี” นี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. งานวิจัยการสร้างสร้งนี้ เป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างสร้งผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่สะท้อนอัตลักษณ์ของหน่วยงานผ่านศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ไทย ซึ่งจากกระบวนการวิจัยนี้อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างสร้งนาฏศิลป์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ต่อไป และควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแนวคิดให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไปในอนาคต
2. การสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์นี้ ยังเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์ขนบจารีตทางด้านนาฏศิลป์ไทยควบคู่กับการสร้างสร้ง อันเป็นแนวทางหนึ่งในการสืบทอดการแสดงให้กับวงการนาฏศิลป์ไทย ด้วยแนวคิดนี้ยังสามารถนำไปต่อยอดแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสร้งศิลปะแขนงอื่น ๆ ได้ต่อไป

บรรณานุกรม

เครือวัลย์ เรืองศรี. ฉุยฉาย. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, 2542

ณัฐนันท์ จันนิวงค์ และผุสดี หลิมสกุล. “การออกแบบลีลานาฏศิลป์ไทยของอาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2533”

วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มีนาคม – สิงหาคม 2557): 39.

ราชภัฏธนบุรี. มหาวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 60 ปีแห่งคุณภาพ. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ยูเนียนอุลตราไวโอเล็ต จำกัด: 2551.

วิมลศรี อุปรมัย. นาฏกรรมและการละคร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.